

BACHELOROPPGAVE

«Devised theatre, relasjoner og samhold»

«Devised theatre, relations and unity»

Fullt navn: Christine Rosøy Kjønsvik

**Navn på bachelorprogrammet: Drama og anvendt teater
Institutt for kunstfag**

Veileder: Adam Cziboly

Innleveringsdato: 28.05.2021

Antall ord: 7028

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Abstrakt

Formålet med denne oppgaven er å utforske hvordan en devisingprosess kan påvirke de sosiale relasjonene og samholdet mellom elever i 7.trinn.

Perspektivene i teksten tar utgangspunkt i observasjon fra en femukers praksisperiode med 25 elever på en barneskole i Trøndelag, der målet er synliggjøre hvordan drama i grunnskolen kan bidra til å skape et trygt og godt skolemiljø. For å finne svar på oppgaven fokuseres det på elevenes relasjoner til hverandre og deres sosiale og personlige utvikling i løpet av perioden. Metoden som blir brukt er den kvalitative metode som består av elektronisk spørreundersøkelse, intervju av elever, en kontaktlærer og to dramapedagoger, som ses i sammenheng med tidligere forskninger, artikler og relevant litteratur i drama- og pedagogikkfaget. Samtidig vil egne observasjoner og elevenes loggbøker være sentral for å skape et helhetlig inntrykk i oppgaven. Presentasjonen av teoretiske og praktiske eksempler skal kunne gi et godt grunnlag for ny kunnskap knyttet til drama og devising som metode med elever i skolen, da resultatet av forskningen viser at prosessen hadde en positiv innvirkning på samholdet og de sosiale relasjonene.

Innholdsfortegnelse

Innledning	4
1.1 Bakgrunn for valg av tema.....	4
1.2 Relevans til fagfelt	5
1.3 Problemstilling.....	5
1.4 Begrepsavklaringer.....	6
1.5 Førforståelse.....	6
2.0 Teori	7
2.1 Relasjoner i skolen.....	7
2.1.1 Relasjoner mellom jevnaldrende	7
2.1.2 Dramalærerens relasjon til elever.....	8
2.1.3 God klasseledelse	9
2.2 Læringsteori.....	9
2.2.1 Den sosiokulturelle teorien.....	9
2.2.2 Den nærmeste utviklingszone.....	10
2.3 Drama som læringsform	10
2.4 Å lage en forestilling med barn.....	11
2.4.1 Devising og de fem fasene	11
3.0 Metode	12
3.1 Sammendrag av prosjektet.....	12
3.2 Kvalitativ metode	13
3.3 Presentasjon av verktøy	13
3.3.1 Elektronisk spørreundersøkelse.....	13
3.3.2 Strukturert og ustrukturert observasjon og loggføring	14
3.3.3 Kvalitativt intervju	14
3.3.4 Gruppeintervju	15
3.4 Informanter	15
3.5 Metodiske erfaringer.....	15
3.6 Kildekritikk.....	16
4.0 Resultater og drøfting	16
4.1 Samarbeid og gruppedynamikk.....	16
4.1.1 Hvilke erfaringer hadde elevene med drama?	17
4.1.2 Elevenes evne til å samarbeide.....	17
4.2 Dramalærerens utfordringer og tilpasninger i prosessen.....	18
4.2.1 Hvordan påvirket prosessen elevene?	19
4.3 Devised theatre eller den tradisjonelle teateroppsetningen?.....	20
5.0 Avslutning og konklusjon	22
Litteraturliste	23
Vedlegg	25
Vedlegg 1: Samtykkeerklæring for intervju med lærerne.....	25

<i>Vedlegg 2: Samtykkeerklæring for foreldre</i>	29
<i>Vedlegg 3: Samtykke fra foreldre om å delta i videoopptak</i>	35
<i>Vedlegg 4: Elektronisk spørreundersøkelse</i>	38
<i>Vedlegg 5: Observasjon</i>	45
<i>Vedlegg 6: Spørsmål til intervju med dramapedagog</i>	49
<i>Vedlegg 7: Spørsmål til intervju med kontaktlærer</i>	50
<i>Vedlegg 8: Gruppeintervju med elevene</i>	51
<i>Vedlegg 9: Spørsmål til elevenes loggføring</i>	52
<i>Vedlegg 10: Spørsmål til elevene som måtte ut av gruppen</i>	54

Innledning

I dette kapittelet skal jeg introdusere mitt regiprojekt og begrunne temaet som forskes på. Jeg vil presentere og utdype min problemstilling og argumentere for hvorfor jeg mener forskningen er relevant når det gjelder drama som læringsform for å få et bedre skolemiljø. Deretter blir sentrale begreper og min førforståelse gjort rede for.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Drama er ikke blant kunstfagene i norsk grunnskole (Heggstad, 2016, s. 89), men vektlegges som læringsform da de nye læreplanene fokuserer mer på utforskende, skapende og elevaktive læringsmetoder (Regjeringen, 2019).

Hensikten med forskningsprosjektet er å belyse hvorfor drama som læringsform er relevant i skolens arbeid med et trygt og godt skolemiljø. Ut ifra egne opplevelser og observasjoner har jeg erfart hvordan det er å delta i en devisingprosess i et felleskap som skaper egenproduserte forestillinger. I løpet av prosessen utvikles de sosiale relasjonene og man opplever mestring og samhold av samskaping. Godt samhold skaper trygghet som bidrar til at flere tør å gå utenfor sin egen komfortsone. Derfor valgte jeg å undersøke hvordan en seks ukers devisingprosess med arbeidsmetoder innen dramafaget kan påvirke de sosiale relasjonene og samholdet mellom elever i 7.trinn. Målet var å sette opp en egenprodusert forestilling for lærere, rektor, medelever og foreldre.

Målgruppen var strategisk valgt da elever i 7.trinn er i en identitetsfase som kan være både lærerik og utfordrende. Prosjektet ble presentert slik at det var valgfritt å delta.

Vil en devisingprosess bidra til at elevene tør å gå utenfor sin egen komfortsone?

Kommer prosessen til å påvirke de sosiale relasjonene på tvers av klassene? Og vil det skape et samhold der elevene opplever en tilhørighet og trygghet de ikke har kjent på tidligere?

Dette ønsket jeg å forske videre på.

1.2 Relevans til fagfelt

Elevene som deltok i forskningsprosjektet hadde erfaring fra et lignende prosjekt i 6.klasse der de brukte devising som metode. Dette prosjektet pågikk i tre måneder, der elevene fikk lage egne sketsjer som ble satt sammen til en collage, og framført under en forestilling som arrangeres annethvert år for alle elever i grunnskolen (Kontaktlærer, intervju, 19.04.21).

Flere forskningsprosjekt tar utgangspunkt i devising som metode i arbeid med barn og unge. «*Demokratisk samhandling*» (2019, s. 60) av Kristine Storsve, Rikke Gürgens Gjørum og Bjørn Rasmussen tar utgangspunkt i forskningsstudien «*Demokratisk og estetiske rom*» (2015-2018) av Kristine Storsve. Ifølge forskerne undervises det om demokrati i skolen, men ikke gjennom demokratisk praksis. Formålet var derfor å forske gjennom demokratisk praksis ved å bruke spesifikke drama-arbeidsmetoder i undervisning for å undersøke hvordan det tilsvarte verdiene i tilpasset opplæring. Studien omhandlet elever i 7.trinn, der elevene skulle skape en forestilling og framføre foran medelever ved å bruke devising som metode. Resultatet viste at arbeidsmetodene i drama og teater skapte et inkluderende læringsmiljø og samhold gjennom demokratisk praksis ved å bruke «*devised theatre*» som inngang (Storsve et al., 2019, s. 68). Det er derfor aktuelt å undersøke om en devisingprosess kan ha samme resultat i mitt forskningsprosjekt.

I «*Devised Theatre og samskapning*» (2019, s 84) ønsker Kim Elin Olsen å få svar på hvordan individuelle aktører blir til en samskapende gruppe i løpet av en devisingprosess. Prosjektets deltakere var elever fra videregående skole, tilhørende ulike grupperinger. Forskningens problemstilling kan derfor sammenlignes med mitt prosjekt da studiens formål også tar rede på å finne ut hvordan samholdet i gruppen kan påvirkes i en devisingprosess.

1.3 Problemstilling

Forskningen til Storsve et al. (2019) og Olsen (2019) gir et godt grunnlag for å kunne forske videre på drama og teater i undervisningen. Ettersom felleskapet og gruppeprosesser står

sentralt i fagområdene som senere blir gjort rede for i teorikapitlet har jeg ut ifra dette forsøkt å finne ut av hvordan drama kan påvirke de sosiale relasjonene og samhandlingen i en devisingprosess med elever i 7.trinn.

Problemstillingen som tas utgangspunkt i og som skal besvares gjennom analyse og drøfting er: «*På hvilken måte kan en devisingprosess påvirke de sosiale relasjonene og samholdet mellom elever i 7.trinn?*».

Jeg forsøker å finne svar på min problemstilling gjennom en devisingprosess med 25 elever i 7.trinn med ulike erfaringer rundt drama. Formålet er å kunne se om prosessen påvirker de sosiale relasjonene og samholdet mellom elevene, og om å jobbe tett sammen i en fem ukers periode, i seks timer pr. uke, bidrar til et trygt og godt klassemiljø der elevene føler mestring og samhold. Jeg tar utgangspunkt i den sosiale læringen og prinsippet om et trygt og godt skolemiljø der jeg ser på betydningen av relasjonene mellom jevnaldrende, mellom lærer og elev, samt hvilken påvirkning lærerens klasseledelse har på gruppedynamikken. I tillegg presenteres den sosiokulturelle læringsteorien og Vygotskijs nærmeste utviklingssone, samt drama som læringsform og devised theatre. Variasjonene på hvordan elevene opplevde vekst og samhold i perioden utdypes, samt hva som kreves av gruppen og dramalærer for å skape en forestilling gjennom å bruke devising.

1.4 Begrepsavklaringer

Dramalærer blir brukt om den pedagogiske og kunstneriske lederen. I devising betegnes lederen som kunstnerisk leder (Aune, 2015, s. 52). Siden dette prosjektet er på barneskolen referer jeg til den pedagogiske leder, læreren.

«*Sosiale relasjoner*» defineres i 2.1. og «*devising*» i 2.4.

1.5 Førforståelse

I år fullfører jeg en bachelorgrad i drama og anvendt teater der jeg har lært ulike teorier innen drama og pedagogikkfaget, for så å ta det i bruk ute i praksis. Å kombinere drama med pedagogikk gjør at jeg har fått bedre kunnskap om elev- og lærerrollen i skolen, samt ulike læringsperspektiver. Før prosjektets oppstart hadde jeg lite erfaring med å bruke devising som metode. Allikevel hadde jeg erfaring gjennom studiets praksis i barneskolen, samt vært

assistent og regissør i teateroppsetninger som gjorde at jeg hadde en forståelse for hvordan dramaarbeid fungerte i praksis med elever i skolen.

2.0 Teori

I dette kapittelet gjøres det rede for den teoretiske delen av oppgaven. Det vil først tas utgangspunkt i hvordan relasjonene og god klasseledelse påvirker skolemiljøet, før jeg viser til hvilken læringsteori oppgaven baseres på. Til slutt ser jeg på drama som læringsform, og veien til å lage en forestilling ved å bruke devising som metode.

2.1 Relasjoner i skolen

Forskning viser at et inkluderende skolemiljø med faglig og sosial støtte fra lærer og medelever har en positiv effekt på elevens utvikling (Skaalvik & Skaalvik, 2013, s. 206). For å få et bedre skolemiljø vektlegges positive relasjoner blant elever, mellom elev og lærer og god klasseledelse (Nordahl et al., 2016, s. 13).

Jeg vil derfor ta utgangspunkt i disse tre faktorene for å gjøre rede for hvordan de sosiale relasjonene mellom jevnaldrende og lærer, samt god klasseledelse kan påvirke det sosiale samholdet fra et dramafaglig perspektiv.

2.1.1 Relasjoner mellom jevnaldrende

Jevnalderbegrepet vil si de sosiale interaksjonene som dannes med personer i samme aldersgruppe, og kan beskrives som mange og ulike relasjoner som er med på å bidra til å mestre det sosiale fellesskapet (Frønes, 1998, s. 183-184). Når barn begynner på skolen dannes de sosiale relasjonene og rollene fordeles ut ifra popularitet, lederskap, dominans og kontroll. Den tildelte rollen forsterker elevens selvbylde og atferd. Dette gjør at de jevnaldrende har en stor påvirkningskraft på prestasjon og arbeidsinnsats i skolen da det gjelder å følge de normer og regler som er i jevnaldergruppen (Ogden, 2012, s. 33). Flere opplever gruppepress, og strekker seg langt for å bli sosialt akseptert, derfor kan de jevnaldrende i stor grad påvirke hvilke valg som tas både i og utenfor skolen (Nordahl et al., 2016, s. 9). Tilhørighet, vennskap og sosial deltakelse er avgjørende for elevens trivsel og læring i skolen (Nordahl et al., 2016, s. 11). Det er blant annet i vennsapsrelasjoner at barnet utvikler en bedre forståelse for andre og blir bedre kjent med seg selv. Vennskap er med på å

bidra til læring og utvikling i den sosiale kompetansen der man lærer av hverandre og gir emosjonell støtte i vanskelige situasjoner (Frønes, 1998, s. 184-185). I hvor stor grad det legges vekt på vennskap og følelsesmessige handlinger varierer ut ifra alder (Frønes, 1998, s. 175). Siden målgruppen i regiprojektet er elever som er i en overgangsfase fra barn til ungdom, vil jeg kort beskrive puberteten som er en omfattende fase for den sosiale utviklingen.

Ved å ta utgangspunkt i den kognitive utviklingsteorien til Erik Eriksson og de åtte stadier er det i puberteten den sosiale identitet dannes (i Imsen, 2014, s. 379-380).

I puberteten dannes nye perspektiver og erfaringer som bidrar til utvikling i de sosiale relasjonene følelsesmessig. Man søker intimitet og ekte relasjoner som skaper nærhet. På den måten utvikler identiteten seg gjennom utprøving i ulike sosiale relasjoner (Frønes, 1998, s. 211). I utviklingen av egen identitet og selvbilde vil det å være godtatt av medelever i det sosiale felleskapet gi en positiv innvirkning på elevens selvoppfatning, mens det motsatte påvirker identitetsutviklingen på en negativ måte (Nordahl et al., 2016, s. 9).

Gode relasjoner i felleskapet på skolen er derfor vesentlig for elevenes trivsel, innsats og læring.

2.1.2 Dramalærerens relasjon til elever.

Relasjonen mellom dramalæreren og elevene skal være preget av gjensidig respekt, der undervisningen skal være et trygt sted.

Tidligere forskning viser i hvilken grad relasjonen mellom lærer og elev er med på å påvirke elevenes sosiale og faglige læring. Resultatet viser at relasjonen læreren og eleven har til hverandre i stor grad påvirker elevens sosiale utvikling. Støtte og omsorg fra en lærer kan påvirke elevens trivsel og interesse, samt forholdet til de andre i gruppen (Postholm et al., 2019, s. 190). I alt dramaarbeid er en positiv relasjon blant leder og deltakere essensielt for at de skal våge å gå inn i den fiktive verden sammen (Heggstad, 2016, s. 18).

I dramafaget vektlegges samhandling og kommunikasjon som arbeidsform. Dramalæreren må være bevisst på at det finnes meninger og holdninger i en gruppe som kan skape konflikter. Manglede tillitt til både lærer og medelever skaper dårlige samarbeidsforhold. En positiv relasjon mellom lærer og elev er derfor en avgjørende faktor for å skape en god gruppedynamikk (Vethal et al., 1997, s. 36-37).

2.1.3 God klasseledelse

«God klasseledelse er en forutsetning for en mer variert, praktisk og relevant opplæring som vektlegger elevenes læring» (Ogden, 2012, s. 18).

Det ligger i lærerens rolle å danne et felleskap som fokuserer på samspill og gruppedynamikk i en drama- og teaterprosess. Dramalæreren må derfor ha pedagogiske evner, og legge strukturerte mål og rammer rundt prosjektet, samt vektlegge inkludering og skape gode relasjoner. Dette er grunnleggende for å få tillitt i gruppen, som bidrar til motivasjon, engasjement og aktiv deltakelse (Manger & Lillejord, 2011, s. 25).

Barn og unge kan ikke stå til ansvar for å utvikle de sosiale ferdighetene sine alene. Lærerens ansvar er å fremme positive relasjoner, påvirke den sosiale deltakelsen og tilrettelegge for et trygt og godt klassemiljø (Nordahl et al., 2016, s. 9). Tryggheten arbeides med jevnlig og læreren må se på alle deltakerne som likeverdige medspillere og ha troen på elevenes evne til å komme med forslag slik at de opplever å være en medskaper i prosessen (Heggstad, 2016, s. 17-18).

2.2 Læringsteori

I denne delen redegjør jeg for hvilken læringsteori det blir tatt utgangspunkt i og som jeg finner relevant til oppgavens problemstilling.

2.2.1 Den sosiokulturelle teorien

Sentralt i den sosiokulturelle teorien er at mennesket lærer best når man arbeider med kunnskap i felleskap med andre (Lillejord et al., 2011, s. 218).

Tanken bak den sosiokulturelle teorien er at mennesket er født sosial og det å være sammen med andre bidrar til en sosial og emosjonell utvikling der man lærer ny kunnskap av hverandre. Aktivitet, dialog og interaksjon mellom mennesker er grunnleggende for å kunne lære, og kollektive læringsaktiviteter som gruppe og prosjektarbeid gjør at elevene lærer å anvende og forstå det teoretiske i praksis ved å bidra og være delaktig i prosessen (Lillejord et al., 2011, s. 218-219). I et sosiokulturelt perspektiv er konteksten avgjørende for hva som læres og hvordan noe læres (Lillejord et al., 2011, s. 221).

Hvis man setter de nye læreplanene i dagens skole opp mot den sosiokulturelle teorien ser man at mye stemmer overens. De nye læreplanene (Regjeringen, 2019) skal bidra til at flere av fagene blir mer praktiske og utforskende slik at elevene skal kunne erfare og knytte det

opp mot hverdagen.

2.2.2 Den nærmeste utviklingssone

Den sosiokulturelle teorien bygger på teorien til Lev Vygotskij (2011) som tar tak i både barnets indre og ytre utvikling. Vygotskij (2011) mente samspillet individet hadde med kultur og samfunn var måten mennesket lærte på, og ved å bruke språket som redskap lærte individet kulturen og kunnskapen som har blitt til gjennom generasjonenes arbeid (Imsen, 2015, s. 51). Sosial kompetanse var for Vygotskij en forutsetning for den sosiale og personlige utviklingen. Barnets psykologiske evner utvikler seg i takt med de ulike relasjonene og det man kommuniserer blir til et materiale som danner grunnlaget for den indre tenkningen (Manger, 2008, s. 62). Vygotskij hevdet at barnets evne til problemløsning er tett koblet til samarbeid og at man lærer bedre med andre mennesker (Lillejord et al., 2011, s. 235). Den som skal lære får hjelp fra en som er mer kunnskapsrik enn seg selv og gjennom forklaringer, spørsmål, oppmuntringer og diskusjoner vil den som lærer få en bedre forståelse for å kunne arbeide på egenhånd. Etterhvert mestrer man handlingene selv og har da utvidet sin aktuelle kompetanse. Dette kalte Vygotskij for «den nærmeste utviklingssone» som er et viktig begrep innenfor den sosiokulturelle teorien (Haug et al., 2013, s. 175).

2.3 Drama som læringsform

Professor og forsker i dramafaget, Aud Berggraf Sæbø, skriver i boken «*Drama som læringsform*» (2016, s. 87) at det er gjennomført flere elevundersøkelser som viser at elever er skolelei og sliter med motivasjonen da de opplever mye av innholdet i skolen som irrelevant. Samtidig føler elevene at de ikke får være med på avgjørelsene som blir tatt i skolehverdagen. Elevene ønsker flere praktiske og skapende undervisningstimer i stedet for teoritunge undervisninger, for å forbedre deres læring og trivsel i skolen.

Sæbø (2016) mener drama kan bidra til å realisere alle tre faktorene som vektlegges for å skape et trygt og godt skolemiljø. Et godt skolemiljø med god klasseledelse er en forutsetning for elevens læring og trivsel og derfor bør det legges vekt på det psykososiale miljøet i klasserommet gjennom kommunikasjon og samarbeid. I drama er kommunikasjon og samarbeid hovedmålet i læringsprosessen da lærestoffet i drama utforskes gjennom lek og diverse dramakonvensjoner, noe som skaper positive relasjoner blant elevene og mellom lærer og elev (Sæbø, 2016, s. 37). Dramapedagogen Gavin Bolton (1981, s. 179) hevder at drama er et verdifullt redskap for den sosiale utviklingen, og at det å arbeide kreativt sammen

har en sosial verdi. Drama er en måte å lære på der elevene i fiksjon utforsker ulike temaer og situasjoner gjennom fantasi, forestillingsevne, kropp og stemme. Samtidig er det læring i refleksjon over situasjoner i spillet som gjør at det ofte er en slags dobbeltrefleksjon i spillet. Læringspotensialet i drama er derfor stort fordi det tar for seg flere aspekter for læring, blant annet det fysiske, sosiale og kognitive som er sentrale i utviklingen av de sosiale relasjonene (Heggstad, 2016, s. 15-16).

I det flerkulturelle og toårige forskningsprosjektet DICE, som står for Drama Improves Lisbon Key Competences in Education (på norsk; drama forbedrer Lisboa-nøkkelkompetanser i undervisning), viser resultatene at en periode med undervisninger i drama og teater kan påvirke fem av åtte Lisboa-nøkkelkompetanser som alle er med på å forme en livslang læring som er nødvendig for å oppnå sosial og personlig utvikling hos unge mennesker (Dice Consortium, 2010, s. 6-7). Oppsummert viser resultatene blant annet at elever som deltar jevnlig i drama- og teateraktiviteter i undervisningen føler seg tryggere i muntlige fag, liker skolefagene bedre og viser mer empati for andre, i tillegg til at de er mer nyskapende og iverksettende, som viser hva drama i skolen kan bety for elevens sosiale og personlige utvikling (Sæbø, 2016, s. 196). Så langt har det ikke lyktes med å få drama inn som eget fag i skolen, men med de nye læreplanene som kom høsten 2020 ønsker regjeringen å styrke de praktiske og estetiske arbeidsmåtene i grunnskolen som kan bidra til at drama får en større betydning i fremtidens skole (Regjeringen, 2019).

2.4 Å lage en forestilling med barn

For å finne svar på min problemstilling valgte jeg å ta utgangspunkt i teatertradisjonen «*Devised Theatre*» da prosjektets formål er å fokusere mer på prosess enn produkt. Devising er prosessorientert og setter felleskapet og gruppearbeid høyere enn den enkeltes bidrag, som samsvarer med det som forskes på.

2.4.1 Devising og de fem fasene

«Devised theatre can start from anything. It is determined and defined by a group of people who set up an initial framework or structure to explore and experiment with ideas, images, concepts, themes, or specific stimuli that might include music, text, object, paintings, or movement. (...) A devised theatre product is work that has emerged from and been generated by a group of people working in collaboration» (Oddey, 1996, s. 1).

Ut ifra Oddey's definisjon er devised theatre en prosess hvor deltakerne skaper handlingen selv med sine personlige erfaringer, ideer og tanker som settes sammen til en forestilling, gjennom ulike dramakonvensjoner og improvisasjon. Essensen i devising er hvordan ideene formes gjennom samholdet og samarbeidet. Vilje til å samarbeide mot et felles mål er en forutsetning, og i en devisingprosess med barn og unge kan det å undersøke relasjoner mellom deltakerne bidra til å skape en bedre forståelse for hvordan samarbeidet på best mulig måte bidrar til framgang (Bjørge et al., 2010, s. 34).

I devised theatre beskrives regissør som den kunstneriske leder og jobber ut fra en visjon som videre skal bli til en forestilling i samarbeid med andre (Aune, 2015, s. 52).

I en devisingprosess med barn har den kunstneriske lederen flere roller og fungerer både som dramapedagog, prosjektleder og veileder. Det stilles derfor høyere krav til den kunstneriske lederen da barn trenger tydelige rammer med tilrettelagte øvelser som de finner mening i.

Å la elevene komme med egne innspill bidrar til en følelse av eierskap til det som produseres og på den måten øker deres motivasjon og lærelyst (Aune, 2015 s. 54).

Som kunstnerisk leder er det viktig å bistå slik at elevene får muligheten til å utvikle sine egne konsepter innenfor rammen som er valgt. Det krever struktur og planlegging, og ved å ta utgangspunkt i de fem fasene: *inspirasjonsfasen*, *utforskningsfasen*, *produksjonsfasen*, *framføringsfasen* og *vurderingsfasen* fra boken «*Scenepresentasjon: framføringsprosjekter med barn og unge*» av Hanne Knutsen og Anne Ørvig (2006, s. 18-25) vil de bidra til å kunne planlegge rammen nøye før oppstart og å senere få bedre oversikt over prosessen.

3.0 Metode

I dette kapitlet redegjøres de metodiske tilnærminger og informanter som ble brukt i forskningsprosjektet. Hvilke valg som ble tatt ut ifra problemstillingen og hvilke verktøy som ble brukt for innhenting av data begrunnes.

3.1 Sammendrag av prosjektet

Formålet med denne oppgaven er å undersøke hvordan en devisingprosess kan påvirke de sosiale relasjonene og samholdet mellom elever i 7.trinn. For å finne svar på min problemstilling tas det utgangspunkt i et fem-ukers regiprojekt fordelt på seks skoletimer pr.

uke fra mars til april 2021. Deltakerne besto av 25 elever fra to syvendeklasser, der elevene sammen skulle lage et eventyr og framføre foran et publikum. For å inspirere elevene til å lage egne eventyr ble det tatt utgangspunkt i ulike dramaøvelser; improvisasjonslek, historiefortelling, skrivestasjoner, tablå, stemme- og kroppsøvelser, før det til slutt ble satt sammen til en forestilling med tittelen «*Den magiske fjæra*» skrevet og regissert av meg. Forestillingen ble holdt 16. april ved en kulturskole i Trøndelag, med tilgang til scene, lys, musikk, kostymer og rekvisitter. Elevene fremførte foran lærere og medelever, og det ble gjort videoopptak som senere ble sendt til foresatte.

3.2 Kvalitativ metode

For å samle inn, tolke og vurdere data som ikke kan måles tas det i bruk kvalitative metoder for å gå i dybden i forskningen (Dalland, 2020, s. 54).

Siden elevenes erfaringer og opplevelser vektlegges i dette forskningsprosjektet mener jeg den kvalitative metoden er mest hensiktsmessig å bruke, da den vil gi varierende beskrivelser og i større grad gi en helhetsforståelse av prosessen. Når datainnsamlingen blir gjort innenfra, der jeg som forsker er delaktig og har direkte kontakt med deltakerne, mener jeg det er riktig metode å bruke.

3.3 Presentasjon av verktøy

Det ble tatt i bruk elektronisk spørreundersøkelse før prosjektets oppstart, delt ut loggbøker til de 22 elevene som var skuespillere, samt brukt strukturert og ustrukturert observasjon, loggføring og utført individuelle intervjuer med en kontaktlærer, to dramapedagoger og gruppeintervju med elevene og fokusgruppen. Jeg vil videre beskrive de ulike verktøyene og hvordan de ble tatt i bruk.

3.3.1 Elektronisk spørreundersøkelse

Spørreundersøkelse i et forskningsprosjekt gjør det mulig å samle inn nøyaktig informasjon fra informantene (Bjørndal, 2017, s. 115).

Tre dager før prosjektets oppstart ble det sendt ut en spørreundersøkelse der elevene skulle svare på deres erfaringer med drama, hvilke utfordringer og tanker de hadde rundt prosjektet og relasjonene dem imellom som klasse. Spørreundersøkelsen var anonym for å få ærlige tilbakemeldinger (Vedlegg 4). Jeg ønsket en kombinasjon av nøyaktige målinger og

dybdeinformasjon, derfor ble det tatt i bruk både åpne og lukkede svaralternativer. Elevene fikk muligheten til å komme med flere alternativer og begrunne sine svar, men også spørsmål som innebar svaralternativer jeg mente var dekkende.

3.3.2 Strukturert og ustrukturert observasjon og loggføring

I en pedagogisk sammenheng forstår man observasjon som en *oppmerksom iakttagelse* som betyr å fokusere og observere noe som har en pedagogisk betydning (Bjørndal, 2017, s. 33). Observasjon kan bidra til å utvikle en bedre forståelse for den som observeres.

Ustrukturert observasjon ble brukt i startfasen av prosjektet da jeg ønsket å bli bedre kjent med elevene uten å ta utgangspunkt i problemstillingen. Den ustrukturerte observasjonen ble brukt første uken, før jeg gikk over til strukturert observasjon med forhåndsbestemt plan over hva som skulle observeres (Vedlegg 5).

Min rolle i undervisningen ble ofte deltagende observatør, da jeg i stor grad varierte fra å ha en funksjon som regissør, til å være lærer, organisator og veileder. Det ble av den grunn lite tid til å kunne trekke seg tilbake for å observere, og derfor ble observasjonene stort sett gjort mens jeg deltok i de sosiale prosessene. Hvis det ble tid til å trekke seg unna ble observasjonen brukt på gruppearbeid for å se elevens samarbeid, og i noen tilfeller enkeltelever for å se hvilken påvirkningskraft de hadde på medelever når det gjaldt motivasjon og konsentrasjon i timene.

Ustrukturert loggføring ble utført med lydopptak og loggbok uten faste kategorier i friminuttene, eller rett etter undervisning for å bevare egne reaksjoner og elevenes utvikling, oppførsel og handlinger. Loggføring gjør at man får en bedre oversikt over hva som fungerte og hva som kunne blitt gjort annerledes. Samtidig lærer man elevene bedre å kjenne og får forståelse for hvorfor de handler som de gjør. I tillegg til egen loggføring ønsket jeg å vite elevenes erfaringer og opplevelser underveis og tilslutt i prosessen. Elevene fikk utdelt en egen loggbok i oppstarten av prosjektet der de enkelte dager skrev logg og svarte på spørsmål som var utarbeidet på forhånd (Vedlegg 9).

3.3.3 Kvalitativt intervju

For å få de gode samtalene og variasjon i svarene knyttet til forskningsprosjektets problemstilling ble det tatt utgangspunkt i det kvalitative intervjuet (Dalland, 2020, s. 81). Formålet var å kartlegge deltakernes og lærenes synspunkter for å få en bedre forståelse for

deres opplevelser og erfaringer. Det ble tatt utgangspunkt i semi-strukturert intervju der spørsmålene var utarbeidet på forhånd. Svarene intervjuobjektet ga utviklet seg til oppfølgingsspørsmål gjennom samtalen. I intervjuene ble det gjort lydopptak med skriftlig samtykke, som så ble transkribert, tematisert og kategorisert for å forstå og tolke svarene som ble gitt.

3.3.4 Gruppeintervju

Etter forestillingen ble det gjennomført gruppeintervju med alle elever, og deretter et intervju med fokusgruppen (Vedlegg 8) bestående av seks forhåndsutvalgte elever som gjennom prosessen har hatt forskjellige utfordringer og erfaringer både personlig og innenfor dramafeltet. Elevenes ulike personligheter ville gi varierte og nyanserte svar.

3.4 Informanter

Elevene var de viktigste informantene som gjennom observasjon, spørreundersøkelse, loggbok, samtaler og intervju ga meg nyttig informasjon, samtidig som det ble tatt utgangspunkt i egne observasjoner og refleksjoner rundt prosessen.

I tillegg ønsket jeg flere synspunkt og kombinerte derfor forskjellige fagfolk i både skole og kulturskolesektoren, da deres kunnskaper og erfaringer innenfor de estetiske fagene er ulike. Det ble foretatt intervju med en av kontaktlærerne (Vedlegg 7), samt to dramapedagoger (Vedlegg 6), der én arbeider i barneskolen og én i kulturskolen. Ulike lærerperspektiver og erfaringer med drama ville gi svar som var verdt å undersøke og sammenligne. Alle intervjuene ble gjennomført med lydopptak og med samtykke fra intervjuobjektene. NSD har vurdert oppgaven som godkjent og i samsvar med personlovgivningen.

3.5 Metodiske erfaringer

Det ble gjennomført ustrukturert loggføring, noe som senere skulle vise seg å bli en utfordring da det ble for mange refleksjoner og beskrivelser å holde styr på. Det ble en arbeidskrevende periode da alle loggføringene skulle kategoriseres og sorteres inn i temaer. Det vil derfor bli tatt i bruk strukturert logg i senere prosjekter for å enklere kunne gå tilbake etter endt prosjekt (Bjørndal, 2017, s. 66). I tillegg ble de fleste loggføringene basert på et helhetlig inntrykk av dagen og ikke på et avgrenset området rundt problemstillingen som gjorde at fokusområdet ble for stort.

Elevene fikk utdelt egne loggbøker der de svarte på spørsmål som var utarbeidet på forhånd. Loggbøkene ble samlet inn siste dag i prosjektet, der tre elever ga uttrykk for at de følte seg utrygg i gruppen de to første ukene. Dette er informasjon som jeg burde visst om tidligere, samtidig er det ikke sikkert elevene hadde vært like ærlige om de visste at loggbøkene skulle samles inn hver uke.

Ifølge Dalland (2020, s. 91) skal man notere ned kommentarer og tolkninger rundt svarene som blir gitt underveis for å få bedre oversikt når lydopptak benyttes.

Dette ble ikke gjort, og lydopptaket der rektor ble intervjuet viste seg å være ødelagt. Hvis jeg hadde notert underveis hadde jeg ikke gått glipp av verdifull informasjon som kunne blitt med i forskningsprosjektet.

3.6 Kildekritikk

Litteraturen som tas utgangspunkt i er basert på teori jeg mener belyser min problemstilling på en troverdig og faglig måte. Teoriens innhold skal kunne gi et godt grunnlag for å drøfte oppgavens problemstilling og gi en bedre forståelse av forskningen. Det ble brukt en kombinasjon av ny og eldre litteratur, for å kunne henvise til de mest oppdaterte opplysningene, men også til originalversjonene. Det må presiseres at min førforståelse kan ha påvirket resultatet av forskningen da jeg som dramastudent med engasjement for dramafagets betydning i skolen allerede hadde dannet meg en mening som kan ha påvirket elevenes refleksjoner og tilbakemeldinger rundt prosjektet.

4.0 Resultater og drøfting

I dette kapitlet presenteres og drøftes resultatene av forskningsprosjektet. Disse sees i sammenheng med strukturen i teorikapitlet.

4.1 Samarbeid og gruppedynamikk

I denne delen vil jeg drøfte betydningen av elevenes samarbeidsevner og gruppedynamikk i en devisingprosess, for så å diskutere dramalærerens utfordringer og tilpasninger i prosjektet, samt hvordan prosessen påvirket elevenes sosiale relasjoner, samhold, og deres forhold til drama og devising.

4.1.1 Hvilke erfaringer hadde elevene med drama?

Før møtet med elevene ble det opprettet en spørreundersøkelse for å kartlegge elevenes erfaring, interesser og utfordringer rundt drama og teater. Undersøkelsen viste at over halvparten av elevene tidligere hadde deltatt i teaterproduksjon med ferdigskrevet manus og i en prosess som kan ligne på devising. De hadde altså sceneerfaring. Samtidig hadde nesten halve gruppen utfordringer med å snakke høyt foran andre. Undersøkelsen viste i tillegg at tre elever gruet seg til å arbeide med den andre klassen, og var redd for å gjøre feil eller bli gjort narr av. Det var derfor nødvendig å fokusere på relasjonene og tilrettelegge for et trygt og godt felleskap.

4.1.2 Elevenes evne til å samarbeide

«Elever lærer best i miljøer der de føler seg trygge og akseptert for den de er, der de har mulighet til å samarbeide og dele erfaringer med andre» (Ogden, 2012, s. 33).

I drama er samhandling og kommunikasjon en del av arbeidsmetoden der alle må samarbeide for å finne ut av rollen eller situasjonen som spilles (Vethal et al., 1997, s. 35).

I devising er godt samhold den eneste måten å lykkes på, da materialet skapes innad i gruppen (Oddey, 1996, s. 1).

Jeg oppdaget tidlig i prosessen at deltakerne besto av ulike grupperinger der det ofte ble jentene mot guttene i samarbeidsoppgaver, noe som skapte en utfordring rundt deres samarbeidsevner. I en loggføring fra starten av prosjektet ble det notert ned at «guttene tok overhånd fordi scenene skulle være så morsomme, som resulterte i at jentene ikke fikk bidra og ble usikre» (Egen logg, 11.03.21). Flertallet av elevene brukte øvelsene til å imponere resten av gruppen da de kom med forslag som skapte latter. «Guttene brukte ofte ordene bomber, muslimer, knivstikking eller skyting, og lagde historier om barn som ble bombet når de sov og russere som drakk vodka» (Egen logg, 11.03.21). Dette skapte en utrygg gruppe der de var mer opptatt av å følge klassens koder, og øke sin sosiale status blant medelever, enn prosjektet.

Dersom noen i gruppen er dominerende vil det skape reaksjoner hos medelever da de opplever å ikke delta i avgjørelsene som blir tatt (Sæbø, 2016, s. 84).

Som forskningsprosjektet «*Demokratisk og estetiske rom*» (2015-2018) tar opp fokuseres det for lite på demokratisk praksis i skolen. Når dramafaget er en del av læringsformen inngår demokratisk arbeid som utvikler elevenes demokratiske kompetanse. Derfor forstår elevene

at alle innspill skal inkluderes, og at dominerende elever ødelegger dynamikken i gruppen da de truer det demokratiske felleskapet (Sæbø, 2016, s. 84).

I de to første ukene uttrykte halvparten av elevene misnøye når det gjaldt samarbeidet. «Det var gøy å være en del av gruppen, men det var litt dumt at jeg ikke fikk sagt min mening» (Elev, loggbok, 15.03.21). Samholdet måtte derfor arbeides med kontinuerlig for å kunne skape materiale til forestillingen. Samarbeid krever tålmodighet og forståelse for hverandre, og om gruppen er preget av manglede tillitt blir det vanskelig (Vethal et al., 1997, s. 37). Å introdusere elevene for kostyme og rekvisitter skulle vise seg å være løsningen på elevens samarbeidsevner og gruppedynamikk da det bidro til at elevene ble spontane og lekne der de skapte egne karakterer og spilte på hverandre. «Det var som om alle ble tryggere når de fikk på seg kostyme, både på hverandre og på meg som lærer. Det virker som de er mer motiverte og elevene har kommet med mange gode forslag i dag» (Egen logg, 18.03.21). I elevenes loggbøker (18.03.21) uttrykte en elev at «det var bedre å arbeide i grupper denne gangen fordi vi kunne spille noen andre enn oss selv og alle kunne komme med forslag», og en annen at «det var gøy å spille i kostymer fordi du lager din egen rolle og da føler jeg meg tryggere».

I drama og teater kreves en felles innsats og samhandling med de du vanligvis ikke har kontakt med. Kommunikasjon og samarbeid er hovedmålet i læringsprosessen der elevene er aktive, lekende og medskapende, som skaper positive relasjoner mellom elevene (Sæbø, 2016, s. 37). «I drama oppdager man hverandre på nye måter som ikke oppdages ellers i klasserommet, og på den måten skjer det en utvikling i relasjonene og i klassemiljøet» (Intervju, dramapedagog, 21.04.21). I et sosiokulturelt perspektiv vektlegges samspeillet mellom individ og omverden. Det er vår interaksjon med omgivelsene gjennom de sosiale relasjonene vi etablerer som gjør oss til mennesker og som er drivkraften i læringsprosessene (Helland et al., 2013, s. 184). I elevenes loggbøker (15.04.21) bekreftes det at samholdet har forbedret seg underveis da elevene skriver at de har snakket med medelever de vanligvis ikke har kontakt med og at de har blitt bedre kjent og tryggere på hverandre etter prosessen, som bekrefter Sæbøs forskning (2016) om hvordan drama som læringsform kan bidra til et bedre skole- og læringsmiljø.

4.2 Dramalærerens utfordringer og tilpasninger i prosessen

Som fersk dramalærer var det viktig å skape positive relasjoner til elevene for at de skulle våge å gå inn i den fiktive verden sammen (Heggstad, 2016, s. 18).

Observasjonene tilsa at noen elever hadde større behov for å bli sett enn andre, noe som bidro til at enkelte situasjoner ble uoppdaget. «En elev er veldig søkende, ser på meg konstant, sitter ved veggen og ser lei seg ut, deltar ikke i timen og sier hen har vondt i magen gjentatte ganger» (Egen logg, 22.03.21). Dette gjorde at jeg måtte forlate de andre elevene i gruppearbeid for å prate med eleven og dens behov. Det medførte at en annen elev senere i samme undervisning ikke ville ta imot beskjeder. Jeg bestemte meg for å ta en prat med eleven etter undervisningen for å finne ut av problemet. «Når du var ute på gangen ble jeg ledd av fordi jeg fikk rollen som bie og det var ikke gøy. Jeg ønsker meg en større rolle» (Samtale med elev, 22.03.21). Det ble derfor skrevet inn en ny rolle i manuset slik at eleven fikk to roller der hen var med på å forme karakteren selv. Som lærer og leder av prosjektet handler det om å ta tak i situasjonene som oppstår, men dette ble utfordrende fordi flere av elevene krevde oppmerksomhet samtidig. Derfor ble situasjonene ofte tatt dagen etter eller sendt videre til kontaktlærere. Dette bidrar ikke til å skape en positiv relasjon mellom dramalærer og elev da elevene kan føle de ikke blir sett eller hørt av læreren som leder prosjektet. Løsningen var å involvere kontaktlærerne mer i prosessen da de kjente elevene godt. De ga råd om hvordan problemene kunne håndteres, samtidig som de av og til deltok i timene for å avlaste hvis et problem oppsto. Elevene vekslet mellom å arbeide individuelt og i grupper der gruppesammensetningen var nøye planlagt ut ifra hvem som kunne jobbe sammen. Dette viste det seg å engasjere flere i timene. «I dag virker det som flere elever er ivrige, de kommer stadig med forslag til hvordan scenene skal se ut og samarbeider godt» (Egen logg, 25.03.21). Jeg har derfor erfart at det er nødvendig med relativt sterk grad av lærerstyring i en devisingprosess med barn og unge. Dette kan knyttes til Vygotskijs nærmeste utviklingssone fordi barn er avhengig av den signifikante andre for å lære på egenhånd (Haug et al., 2013, s. 175). Prosjektets deltakere er i en sårbar overgangsfase fra å være barn til ungdom som forsøker å finne ut av sin egen identitet (Imsen, 2014, s. 379-380). Derfor er det desto viktigere å skape gode relasjoner til elevene slik at de opplever trygghet og tillitt i prosessen, og tydelige rammer og krav å arbeide ut ifra som tilrettelegges gruppens alder.

4.2.1 Hvordan påvirket prosessen elevene?

Ut ifra teorien er læringspotensialet i drama stort og et verdifullt redskap for den sosiale utviklingen som bidrar til å forme de sosiale relasjonene (Bolton, 1981, s. 179), men hvordan påvirket prosessen egentlig relasjonene og elevene individuelt?

Etter endt forestilling virker det som elevene har fått et godt inntrykk av drama.

«Jeg skulle ønske det alltid var sånne forestillinger i skolen fordi vi blir bedre kjent med hverandre» (Intervju, fokusgruppe, 16.04.21), mens en annen elev gir uttrykk for at hen nå har større motivasjon til å dra på skolen: «Jeg gruer meg ikke til å gå til skolen lengre, jeg gleder meg!» (Intervju, fokusgruppe, 16.04.21). Enkelte elever ga uttrykk for at de hadde utfordret seg selv i løpet av prosessen med å stå på scenen og snakke høyt foran andre. «Proessen har påvirket meg til å ikke bli så nervøs når vi skal ha presentasjoner på skolen» (Intervju, fokusgruppe, 16.04.21).

I Dice-prosjektet (2010) viser forskningsresultatene at elevene som deltok blant annet opplevde å føle seg tryggere i kommunikasjon og morsmålskompetansen og at de likte bedre å gå på skolen enn medelever som ikke hadde drama, i tillegg til at de viste mer empati for hverandre. Dice-resultatene kan derfor sammenlignes med mitt prosjekt fordi flere av elevene hadde samme oppfatning etter fem uker med drama og teater som en del av undervisningen. «Jeg føler vi snakker bedre sammen og er tryggere på å framføre foran hverandre» (Intervju, fokusgruppe, 16.04.21).

I intervju med fokusgruppen svarer en elev: «Det som motiverte meg var at vi laget noe sammen som ingen har sett før» (Intervju, fokusgruppe, 16.04.21). De andre elevene i fokusgruppen var enige i dette, noe som vil si at resultatene i denne studien samsvarer med resultatene i «*Devised theatre og samskaping*» (2019) fordi gruppedynamikken og samholdet også i dette prosjektet ble forbedret etter å ha skapt noe sammen. Helhetlig hadde perioden påvirket de til å hjelpe og støtte hverandre, samt til å bli mer oppmerksomme på de i rundt seg. Å bruke drama som inngang i arbeid med elever i skolen har derfor en sosial verdi, da det er en demokratisk og inkluderende arbeidsform som også kan knyttes til de nye læreplanene som ønsker å fokusere mer på de praktiske arbeidsmetodene (Regjeringen, 2019).

4.3 Devised theatre eller den tradisjonelle teateroppsetningen?

I devised theatre står de ulike deltakerne fritt til å komme med egne innspill og materiale (Aune, 2015, s. 77). Det viste seg å bli en utfordring for to elever, da deres rastløshet og ødeleggelse for andres trivsel førte til at de måtte ut av prosjektet to uker etter oppstart.

Dette var ingen enkel avgjørelse å ta da jeg ønsket å inkludere alle, både de med og uten vansker, men en kort tidsfrist, og et ønske om at elevene skulle ende opp med et produkt de var stolte av, var avgjørende.

I et prosjekt med barn og unge må man kombinere regissør og lærerrollen. Dette kan ofte skape utfordringer da regissøren ønsker å utvikle scenene og skape et produkt, mens læreren har et større fokus på prosessen og det pedagogiske, som elevenes læring og utvikling (Aune, 2015, s. 53). I intervju med de to elevene i ettertid kom det fram at de var misfornøyde med hvordan vi arbeidet og at det tok for lang tid (Vedlegg 10).

«Jeg synes det var kjedelig, og det gikk for lang tid til vi fikk manuset og skulle spille skuespill. Jeg har vært med på teater før og da fikk vi manuset med en gang!» (Intervju, elev, 22.03.21). Ifølge dramapedagogene som ble intervjuet i dette forskningsprosjektet er slike tilfeller normalt når man bruker devising som metode med barn. «Elever er veldig opptatt av å få manuset og replikkene sine. I starten opplever de nok det som en skuffelse at de må lage noe selv, men etterhvert så får de større eierskap til det, og de får det mer under huden, enn et ferdigskrevet manus» (Intervju, dramapedagog, 21.04.21). Sett i ettertid burde jeg som lærer håndtert situasjonen bedre og vært mer tålmodig, samt informert elevene mer om devising da de gjerne ønsket å delta i prosjektet, men ikke forsto måten vi arbeidet på. Samtidig kan det være flere faktorer som påvirker elevens oppførsel, deriblant deres sosiale status hos de jevnaldrende eller dagsform som kan hemme deres innsats (Ogden, 2012, s. 33).

Jeg tenker lærerrollen bør prioriteres før regissørrollen da et godt samhold i gruppen er avgjørende for å skape en forestilling, og at man i en devisingprosess med barn heller skal legge vekt på prosess enn produkt siden det er elevenes læring og sosiale utvikling som er det viktigste. Jeg vil derfor legge vekt på det i fremtidige prosjekter med barn og unge.

Til tross for dette kommer det fram i intervju med fokusgruppen at flertallet av elevene mente devising som inngang i et dramaprojekt er bedre enn den tradisjonelle teateroppsetningen. «Jeg synes det var gøy at vi lagde noe eget. Vi kunne la fantasien strømme ut!» (Intervju, fokusgruppe, 16.04.21). Elevenes uttalelser viser at de likte å arbeide med devising som metode fordi det ga de mulighet til å være delaktig i prosessen. «Jeg likte at alle fikk være med å bidra og det er mye bedre at vi finner på noe selv som er enda bedre, som ingen har sett før» (Intervju, fokusgruppe, 16.04.21). Dette gjør at devising med tilrettelegging av lærer er en passende inngang i dramaarbeid med barn og unge der de får muligheten til å utvikle sine egne konsepter og danne eierskap til det som framføres (Aune, 2015, s. 77-78).

Gjennom drøftingen i dette delkapittelet ser man at det kreves mye av en dramalærer i et kunstnerisk prosjekt med barn og unge uansett om det tas utgangspunkt i den tradisjonelle teateroppsetningen eller devised theatre. Resultatene viser at å skape, lære og erfare i felleskap bidrar til et bedre samhold hos deltakerne.

5.0 Avslutning og konklusjon

Selv om prosessen har vært utfordrende har jeg etter å ha samlet inn materiale gjennom den kvalitative undersøkelsen oppdaget at prosessen hadde en positiv innvirkning på elevene individuelt og som gruppe. I løpet av prosjektet gikk de fra å være i ulike grupperinger til å bli en felles gruppe. De sentrale funnene understøttes av teorien om skolens prinsipper, som legger vekt på positive relasjoner mellom elever og lærer, samt god klasseledelse for å skape et trygt og godt skolemiljø. Funnene viser at drama i stor grad kan bidra til å realisere disse tre faktorene. I drama skaper elevene noe sammen og er avhengige av hverandre for lykkes, noe som bidrar til et bedre samhold. En dramalærer som er konsekvent, strukturert og leder klassen på en god måte, samt tilpasser og deltar i aktivitetene med elevene, gjør at de utvikler en positiv relasjon til læreren. Drama er derfor et verdifullt redskap å bruke for å få et bedre skolemiljø. En devisingprosess med mål om å sette opp en forestilling bidrar til at elevene danner en forståelse for at man må være oppmerksom på andre enn seg selv, noe som gjør at man ser medelever i et nytt lys. Det betyr at de utvikler en sterkere relasjon til hverandre.

Gjennom å skrive denne oppgaven kan jeg konkludere med at en devisingprosess på fem uker kan påvirke de sosiale relasjonene og samholdet blant elever 7.trinn, men at det avhenger av lærerstyrte rammer der læreren tilrettelegger etter gruppens behov. I løpet av prosjektet oppsto det flere situasjoner som burde blitt forsket videre på, deriblant det å kombinere regissør og lærerrollen. Å undersøke hvordan man tilpasser en devisingprosess for elever med psykososiale vansker i 7.trinn og kombinere regissør og lærerrollen samtidig hadde vært et interessant tema å forske videre på, da de i tillegg til å ha vansker, er i en sårbar identitetsfase.

Litteraturliste

Aune, V. (2015). *Teater med barn og unge: En studie av barne- og ungdomsteateret ved Rogaland teater*. Fagbokforlaget.

Bjørge, E., Brodersen, N., Horn, G., & Husjord, A. (2010). *Drama og samfunn*. Tell forlag.

Bjørndal, C.R.P. (2017). *Det vurderende øyet: Observasjon, vurdering og utvikling i pedagogisk praksis*. (3. utg.). Gyldendal Akademisk.

Bolton, G. (1981). *Innsikt gjennom drama*. Dreyers forlag.

Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving*. Gyldendal.

Dice Consortium. (2010). *DICE-terningen er kastet*.

<http://www.dramanetwork.eu/file/Norsk%20versjon%20greenpaper%20short.pdf>

Frønes, I. (1998). *De likeverdige: Om sosialisering og de jevnaldrendes betydning*. (2. utg.). Universitetsforlaget.

Heggstad, K. M. (2016). *7 veier til drama: Grunnbok i dramapedagogikk for lærere i barnehage og skole*. (3. utg.). Fagbokforlaget.

Imsen, G. (2014). *Elevens verden*. (5. utg.). Universitetsforlaget.

Imsen, G. (2015). *Hva er pedagogikk*. (3. utg.). Universitetsforlaget.

Knutsen, H. & Ørvig, A. (2006). *Scenepresentasjon: Framføringsprosjekter med barn og unge*. Høyskoleforlaget.

Manger, A. (2008). *Vygotsky i praksis: Blant pugghester og fuskelapper*. Gyldendal Akademisk.

Manger, T., Lillejord, S., Nordahl, T. & Helland, T. (2011). *Livet i skolen 1: Grunnbok i pedagogikk og elevkunnskap*. Fagbokforlaget.

- Nordahl, T., Flygare, E. & Drugli, M.B. (2016, 18. mars). *Relasjoner mellom elever*. Utdanningsdirektoratet. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/sosial-laring-gjennom-arbeid-med-fag/Relasjoner-mellom-elever/>
- Oddey, A. (1996). *Devising Theatre: A practical and theoretical handbook*. Routledge.
- Ogden, T. (2012). *Klasseledelse: Praksis, teori og forskning*. Gyldendal Akademisk.
- Olsen, K. E. (2019). Devised Theatre og samskaping. *Drama - Nordisk dramapedagogisk tidsskrift*, 57(2), 84-86. https://www-idunn-no.galanga.hvl.no/drama/2019/02/devised_theatre_og_samskaping
- Postholm, M. B., Munthe, E., Haug, P. & Krumsvik, R. J. (2013). *Elevmangfold i skolen: 1-7*. Høyskoleforlaget.
- Postholm, M. B., Munthe, E., Haug, P. & Krumsvik, R. J. (2019). *Lærer i skolen 5-10: Lærerarbeid og læringsmiljø*. Cappelen Damm Akademisk.
- Regjeringen. (2019, 18. november). *Forny skolen innhold: Nye læreplaner skal gi elevene tid til mer fordypning*. Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/nye-lareplaner-skal-gi-elevne-tid-til-mer-fordypning/id2678138/>
- Skaalvik, E. M. & Skaalvik, S. (2013). *Skolen som læringsarena: Selvoppfatning, motivasjon og læring*. Universitetsforlaget.
- Storsve, K., Gjørum, R. G. & Rasmussen, B. (2019). Demokratisk Samhandling. *Drama – Nordisk dramapedagogisk tidsskrift*, 56(1), 60-69. https://www-idunn-no.galanga.hvl.no/drama/2019/01/demokratisk_samhandling
- Sæbø, A. B. (2016). *Drama som læringsform*. Universitetsforlaget.
- Vethal, Å., Linge, S., Paulsen, B., & Øverbye, A. (1997). *Lære, skape, leve: Drama og samfunn*. Gyldendal Undervisning.

Vedlegg

I følgende avsnitt presenteres alle vedlegg som ble benyttet i forskningsprosjektet. Det må presiseres at prosjektet endret navn underveis.

Vedlegg 1: Samtykkeerklæring for intervju med lærerne.

Deltagelse i forskningsprosjektet «En devisingprosess med fokus på sosiale relasjoner og klassemiljø».

Dette er en forespørsel til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å finne ut hvordan man kan påvirke klassemiljøet og de sosiale relasjonene mellom elevene ved å sette opp en forestilling.

I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med dette prosjektet er å kunne utforske hvordan man kan påvirke klassemiljøet og de sosiale relasjonene mellom elevene ved å sette opp en forestilling.

Dette er et forskningsprosjekt og min bacheloroppgave i studiet Drama og anvendt teater ved Høgskulen på Vestlandet.

Problemstillingen jeg skal undersøke, analysere og drøfte i denne perioden er: *«På hvilken måte kan en devisingprosess påvirke klassemiljøet og de sosiale relasjonene mellom elever i 7.trinn?»*.

Jeg kommer til å ta i bruk en teaterform som heter «Devised Theatre», som ikke tar utgangspunkt i et ferdigskrevet manus, men elevenes kreativitet til å skape noe eget sammen ved å bruke fantasi, objekter og ulike dramaøvelser som inspirasjon.

Oppstart er i uke 10 og prosjektet avsluttes i uke 15 med en forestilling fredag 16.03 kl.11.45 som er min eksamen. Elevene skal spille for 7.trinn, rektor, avdelingsleder og kontaktlærere, og det vil gjennom opptak bli vist for foreldre, veileder og sensor.

Ved å delta i prosjektet innebærer det at du blir intervjuet av meg, noe som tar ca. 20 minutter. Spørsmålene som stilles er innenfor min problemstilling med fokus på klassemiljøet og de sosiale relasjonene. Dine svar blir registrert med lydopptak.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det er kun meg og min veileder, Adam Cziboly, som har tilgang til dine opplysninger.
- Navnet og kontaktopplysningene dine kommer til å bli beskyttet med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data med passord.

Det må presiseres at enkelte personer kan gjenkjennes i publikasjonen gjennom opplysninger (rektor, avdelingsleder o.l.), hvilken skole prosjektet gjennomføres på, og ulike beskrivelser av roller i selve teksten.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 28 mai 2021. Alle personopplysninger og eventuelle opptak vil bli slettet ved endt prosjekt.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- Innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «*En devisingprosess med fokus på sosiale relasjoner og klassemiljø*», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju der jeg er anonym.
- å delta i intervju der opplysninger om meg publiseres, og jeg kan gjenkjennes.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

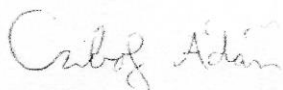
Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Høgskulen på Vestlandet ved Adam Cziboly. Epost: Adam.Cziboly@hvl.no og telefonnummer: 55585989.
- Christine Rosøy Kjønsvik. Epost: Christine.rk@live.no og telefonnummer: 97895578.
- Vårt personvernombud: Høgskulen på Vestlandet ved Trine Anikken Larsen. Epost: personvernombod@hvl.no.

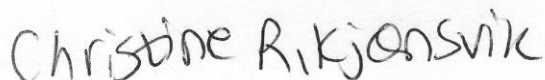
Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Adam Cziboly

Christine Rosøy Kjønsvik

Samtykkeerklæring

Deltagelse i forskningsprosjektet

«En devisingprosess med fokus på sosiale relasjoner og klassemiljø».

Dette er en forespørsel til «navn på elev» om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å finne ut hvordan man kan påvirke klassemiljøet og de sosiale relasjonene mellom elevene ved å sette opp en forestilling.

I dette skrevet gir jeg deg/dere informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for «navn på elev».

Formål

Formålet med dette prosjektet er å kunne utforske hvordan man kan påvirke klassemiljøet og de sosiale relasjonene mellom elevene ved å sette opp en forestilling.

Dette er et forskningsprosjekt og min bacheloroppgave i studiet Drama og anvendt teater ved Høgskulen på Vestlandet.

Problemstillingen jeg skal undersøke og analysere i denne perioden er: «*På hvilken måte kan en devisingprosess påvirke klassemiljøet og de sosiale relasjonene mellom elever i 7.trinn?*».

Jeg kommer til å ta i bruk en teaterform som heter «Devised Theatre». I en devisingprosess tar man ikke utgangspunkt i et ferdigskrevet manus, men elevenes kreativitet til å skape noe eget sammen ved å bruke fantasi, objekter og ulike dramaøvelser som inspirasjon.

Oppstart er i uke 10 og prosjektet avsluttes i uke 15 med to forestillinger, en torsdag 15.04 og en på fredag 16.02 som er min eksamen. På torsdag skal elevene spille for 7.trinn og kontaktlærere, mens det på fredag spilles for foreldre, veileder og sensor gjennom streaming.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskulen på Vestlandet ved dramalærer Adam Cziboly er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får ditt barn spørsmål om å delta?

«Navn på elev» mottar denne forespørselen om å delta i mitt forskningsprosjekt da jeg mener hen er en viktig ressurs som jeg ønsker å benytte meg av når jeg skal samle inn data til min bacheloroppgave. Ved å få «navn på elev» sine tanker og refleksjoner hjelper det meg til å kunne utforske min problemstilling videre. Alle elever som ønsker å delta i prosjektet får samme forespørsel.

Hva innebærer det for ditt barn å delta?

Ved å delta i prosjektet innebærer det at «navn på elev» kan havne i en fokusgruppe som vil bli intervjuet av meg i ca. 20 minutter. Fokusgruppen kommer jeg til å velge senere i prosessen etter å ha blitt bedre kjent med elevene. Spørsmålene som stilles til fokusgruppen er innenfor min problemstilling med fokus på klassemiljøet og de sosiale relasjonene, samt opplevelsen av å lage en forestilling sammen og stå på scenen. Fokusgruppens svar blir registrert med lydopptak.

Det vil også bli gjort en spørreundersøkelse før oppstart av prosjektet i uke 9, der jeg stiller elevene spørsmål om interesser, erfaringer innenfor drama og teater og forventninger de har til prosjektet. Dette for å bli bedre kjent med elevene, og for å kunne tilrettelegge undervisningen på best mulig måte.

Hvis du/dere ønsker å se spørreskjemaet er det bare å ta kontakt.

Det er ønskelig å kunne filme enkelte øvelser for å hjelpe elevene og meg som instruktør til å huske plasseringer og bevegelser. Disse videoene vil også bli brukt som research til min bacheloroppgave.

I starten av prosjektet kommer elevene til å få en egen loggbok der de skal notere ned tanker rundt det vi har gjort. Jeg kommer til å avslutte undervisningen med spørsmål på slutten av dagen slik at elevene kan gjøre det i skoletid. Jeg benytter meg av loggbøker for å få bedre oversikt over elevens tanker rundt prosessen og se om det er noe jeg kan gjøre annerledes.

Til slutt vil det bli brukt observasjon der jeg observerer elevene når de arbeider på egenhånd, både i grupper og individuelt. Dette for å få svar på min problemstilling.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du/dere ikke ønsker at ditt barn skal delta, kan du/dere når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Det samme gjelder hvis «navn på elev» har lyst til å trekke seg fra prosjektet. Alle personopplysninger vil da bli slettet.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om «navn på elev» til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det er kun meg og min veileder, Adam Cziboly, som har tilgang til elevens opplysninger.
- Navnet og kontaktopplysningene til eleven kommer til å bli beskyttet med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data med passord.

Det må presiseres at enkelte personer kan gjenkjennes i publikasjonen gjennom opplysninger (rektor, avdelingsleder o.l.), hvilken skole prosjektet gjennomføres på, og ulike beskrivelser av roller i selve teksten. Elevene skal være anonyme og det kommer ikke til å bli nevnt navn i bacheloroppgaven.

Hva skjer med opplysningene når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 28 mai 2021. Alle personopplysninger og eventuelle opptak vil bli slettet ved endt prosjekt.

Elevers rettigheter

Så lenge «navn på eleven» kan identifiseres i datamaterialet, har du/dere rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger,
- å få slettet personopplysninger,
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av ditt barns personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om ditt barn?

Vi behandler opplysninger om «navn på elev» basert på ditt/deres samtykke.

På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan du/dere finne ut mer?

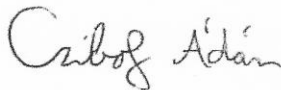
Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Høgskulen på Vestlandet ved Adam Cziboly. Epost: Adam.Cziboly@hvl.no og telefonnummer: 55585989.
- Christine Rosøy Kjønsvik. Epost: Christine.rk@live.no og telefonnummer: 97895578
- Vårt personvernombud: Høgskulen på Vestlandet ved Trine Anikken Larsen. Epost: personvernombod@hvl.no.

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Adam Cziboly

Christine Rosøy Kjønsvik

Samtykkeerklæring

Jeg/vi har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «*En deisingprosess med fokus på sosiale relasjoner og klassemiljø*», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å la barnet mitt delta i prosjektet og være med i forestillingen
- å la barnet mitt delta i gruppeintervju
- å la barnet mitt delta i en spørreundersøkelse
- å la barnet mitt bli tatt lydopptak av (Vil bli slettet etter prosjektet er ferdig)
- å la barnet mitt bli filmet til forskning (Vil bli slettet etter prosjektet er ferdig)

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vil du delta i opptak av «En devisingprosess med fokus på sosiale relasjoner og klasse miljø?»

Dette er en forespørsel til deg om å la barnet ditt delta i streaming av noen av øvingene og i opptak av forestillingen som senere legges ut på Youtube og er tilgjengelig kun for foreldre og lærere i 7.trinn. Formålet er å vise øvingene og forestillingen til studentens veiledere, sensorer, kontaktlærere og elevens foreldre.

I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for ditt barn.

Formål

I studium «Bachelor i drama og anvendt teater» ved Høgskulen på Vestlandet (HVL), vil noen av studentene ha sine praktiske eksamener i andre deler av landet. (Emneplan: «Regi: Eget prosjekt på en valgt samfunnsarena»

<https://www.hvl.no/studier/studieprogram/emne/33/dra311>)

På grunn av smittevern vil HVL be enkelte studenter om å streame noen av øvingene og ta opptak av eksamensforestillingen til veilederne og sensorene.

Hvilke verktøy skal brukes?

HVL sin Zoom (lukket og beskyttet). Streamingen blir ikke tatt opp.

Youtube (lukket og er kun tilgjengelig for foreldre og lærere ved 7.trinn i 24 timer).

Hvem er ansvarlig for prosjektet?

Høgskulen på Vestlandet og Sodin skole i Heim kommune. Det er frivillig å delta. Hvis barnet ditt velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for barnet ditt hvis man ikke vil delta eller senere velger å trekke seg.

Personvern — hvordan vi oppbevarer og bruker opplysningene

Vi vil bare bruke opplysningene om barnet ditt til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Behandlingen skjer kun under selve streamingen (to undervisningstimer) og i opptak som er tilgjengelig for veiledere, sensorer, lærere og foreldre ved 7.trinn i 24 timer etter endt prosjekt.

Hva skjer med opplysningene når vi avslutter prosjektet?

Streamingen blir ikke tatt opp, og skal bli sett på av studentens veiledere, ingen andre. Opptaket vil kun være tilgjengelig i 24 timer etter forestillingen for studentens veiledere, sensorer, foreldre og lærere ved 7.trinn.

Dine rettigheter

Så lenge barnet ditt kan identifiseres i datamaterialet, har dere rett til:

- ██████ innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- ██████ - å få rettet personopplysninger om barnet ditt, - å få slettet personopplysninger, og
- ██████ - å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av barnets personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om barnet ditt?

Vi behandler opplysninger basert på ditt samtykke.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

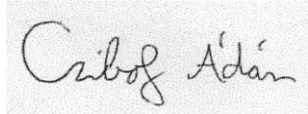
Høgskulen på Vestlandet ved Adam Cziboly, emneansvarlig fagkoordinator.
(Adam.Cziboly@hvl.no).

Vårt personvernombud: Trine Anikken Larsen (Trine.Anikken.Larsen@hvl.no).

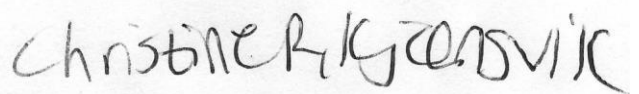
Eller

Sodin skole ved Geir Morten Oddebug, avdelingsleder for mellomtrinn
(Geir.Oddebug@heim.kommune.no) og Siv Tove Sødal, enhetsleder/rektor
(siv.sodal@heim.kommune.no).

Med vennlig hilsen

Adam Cziboly
(Emneansvarlig)
Siv Tove Sødal
(Enhetsleder, rektor)

Christine Rosøy Kjønsvik
(Student)

Samtykkeerklæring

Vedlegg 4: Elektronisk spørreundersøkelse

Spørreskjema: Bli kjent

Spørsmål

Svar

28

Spørreskjema: Bli kjent

Hei alle sammen.

Takk for sist! Så gøy at dere har lyst til å bli med i dette prosjektet.

Før vi begynner trenger jeg hjelp fra dere til min bacheloroppgave da jeg ønsker å vite mer om dere. Vi kan

vi treffes på mandag. Dette tar ikke lang tid, og det er anonymt så jeg ser ikke hvem som svarer hva.

Tusen takk. Gleder meg til å se dere på mandag.

Hvorfor har du lyst til å være med?

Lang svartekst

Hva gleder du deg mest til? *

- Å stå på scenen
- Å jobbe kreativt
- Å samarbeide med de andre
- Å spille en karakter
- Dramaleker og improvisasjon
- Annet...

Hva gruer du deg mest til? (Du kan krysse av flere) *

- Å stå på scenen
- Å være kreativ foran medelever
- Å snakke høyt foran de andre
- Å samarbeide med den andre 7. klassen.
- Å spille en karakter.
- Annet...

Har du drevet med drama og teater før?

Ja

Nei

Hvilke interesser har du?

Lang svartekst

Hva ønsker du forestillingen skal handle om?

Lang svartekst

Har du stått mye på en scene før?

Ja

Litt

Nei

Hvilke av disse føler du deg mest komfortabel med? Du kan velge flere.

- Sang
- Dans
- Sketsj
- Monolog (Alene på scenen)
- Fellesnummer (Alle på scenen)

Hva liker du best av disse aktivitetene?

- Å skrive
- Å tegne
- Dans/ Bevegelse
- Lek/Improvisasjon
- Skuespill

Hva er ditt favoritt eventyr?

Kort svartekst

Hva beskriver deg best? *

- Jeg er glad og positiv
  - Jeg er sjenert
  - Jeg er omsorgsfull
  - Jeg er kreativ
  - Jeg er sosial
  - Annet...
-

Hva liker du best?

- Liker å jobbe i grupper.
  - Liker å jobbe på egenhånd
  - Begge deler
-

Hva ønsker du gjøre på scenen? *

- Jeg vil spille en av hovedkarakterene
- Jeg vil helst bare være med i fellesnummer og ikke ha så mange replikker
- Jeg vil ikke ha noen replikker og vil kun være i bakgrunn.

Hva tenker du om å måtte samarbeide med noen fra den andre 7.klassen? *

- Det blir gøy!
- Utfordrende
- Likegyldig (Har ingen mening om det).

Vedlegg 5: Observasjon

Hva skal observeres?

(Alle observasjoner er loggført).

Uke 10

Første uken: Jeg skal bli kjent med elevene og se hvordan de er som gruppe. Jeg kommer ikke til å ha et spesielt fokus, bare bli bedre kjent med elevene, og se hvordan de forholder seg til hverandre.

Torsdag: Jeg deler opp klassen, slik at jeg i første time arbeider med jentene, og andre time med guttene for å se hvordan de jobber da. I tillegg vil jeg observere om det er flere som tør å åpne opp mer og gå inn i fiksjonen.

Uke 11

Denne uken skal jeg observere hvordan de samarbeider med hverandre og hvilket samhold det er i gruppene.

Jeg vil i tillegg se om enkelte grupperinger skiller seg ut, og om det er noen som er mer avhengig av hverandre enn andre.

Mandag:

- Samarbeidsevner, samhold, relasjoner.

Onsdag:

- Se på Gruppedynamikk, får alle bidra?
- Er det noen som bestemmer mer enn andre?
- Hvordan samarbeider de sammen?
- Virker de komfortable?

Torsdag:

- Samarbeid, er det noe endringer i gruppen eller blant relasjonene?

Andre time:

- Studer spesielt to gutter som lager uro. Hvordan starter det, hva er det som gjør at de skaper dårlig stemning med medelevene? Hvordan takler de å bli presset til å gjennomføre?

Uke 12

Mandag:

- Hvordan forholder de seg til meg som lærer? Er de tryggere?
- Hvordan er samholdet i gruppa?

Onsdag:

- Hvordan fungerer gruppa uten de to andre guttene som måtte ut av dramagruppa?
- Hvordan er miljøet? Er de tryggere?
- Hva motiverer elevene?

Torsdag:

Hvordan jobber de? Er de konsentrerte?

Ser det ut som de liker det?

Hvordan jobber de individuelt versus grupper.

Uke 14

Onsdag:

- Hvordan er relasjonene?
- Hvordan er samholdet i gruppa?
- Er det noen som ikke blir inkluderte?
- Virker de motiverte for forestilling?

Torsdag:

- Er det noen som føler seg gjort narr av i rollen sin som gjør at det blokkerer dem?
- Ser du hvordan de forholder til hverandre i forhold til status i klassen?
- Er de usikre på meg som lærer? Er jeg som lærer konkret nok?

Uke 15:

Mandag:

- Virker elevene trygge å det de skal gjøre?
- Er samholdet i gruppa bra?
- Virker det som de gleder seg til forestilling, er det noen som er nervøse som jeg må snakke med?
- Er det kaos eller greit for elevene?
- Hvordan reagerer elevene når det kommer på lys og piano? Endrer konsentrasjonen seg?

Torsdag:

- Støtter de hverandre?
- Er samholdet bra?
- Oppstår det situasjoner slik som det gjorde i starten?

- Har alle det klart til forestilling? Er de usikre?
- Hvordan går generalprøven? Er de konsentrerte?

Fredag forestilling:

- Hvordan forholde de seg til hverandre når de er stressa?
- Er de nervøse i forhold til medelever som skal komme å se på?
- Viser de glede etter forestillingen?
- Hvordan er samholdet nå sammenlignet med de første ukene?
- Er det nye relasjoner?

Vedlegg 6: Spørsmål til intervju med dramapedagog

- Hvilke opplevelser har du med å bruke deising som metode i undervisninger?
- Hvilken aldersgruppe har du brukt deising med? Og hvordan fungerte det?
- Hvordan er det å arbeide med så forskjellige alderstrinn?
- Hva vil du si er positivt med å bruke deising som metode, og hva kan være utfordrende?
- Har du opplevd at elever er mere nervøse når man jobber på denne måten?
- På hvilken måte tror du drama og teater kan være med på å skape et trygt og godt klassemiljø?
- Når du setter opp en forestilling med elever, når i prosessen ser du eventuelle endringer i forhold til de sosiale relasjonene og utviklingen til hver enkelt?
- Hvordan tilrettelegger du slik at undervisningstimene dine treffer alle elever og at de føler seg inkluderte?
- Hvordan kan drama påvirke de sosiale relasjonene elevene har til hverandre, til lærere og relasjonene de har til andre utenfor skolen?
- Hvorfor bør det være mer drama skolen?
- Hvorfor tror du drama ikke er et av kunstfagene i grunnskolen?
- Hva lærer elevene ved å ha drama i skolen?
- Hva kan det å skape noe sammen bety for elevene

Vedlegg 7: Spørsmål til intervju med kontaktlærer

- På hvilken måte tror dere drama og teater kan bidra til å skape et trygt og godt klassemiljø?
- Ser dere endringer knyttet til relasjonene i gruppa før og etter prosjektet?
- Er elever som vanligvis trekker seg tilbake i undervisningssammenheng mer komfortabel med å snakke høyt i klassen etter dette prosjektet?
- Hvilken oppfatning har dere av elevenes opplevelse rundt det å sette opp en forestilling sammen?
- Hvordan kan drama påvirke de sosiale relasjonene elevene har til hverandre, til lærere og relasjonene de har til andre utenfor skolen?
- På hvilken måte kan drama tror dere påvirke kommunikasjonen og hvordan vi forholder oss til andre mennesker på?
- Hvorfor tror dere drama ikke er et av kunstfagene i grunnskolen?
- Tror du det å bruke devising som metode i stedet for å ta utgangspunkt i et ferdigskrevet manus kan være utfordrende for elevene?

Ber om sluttkommentar.

Vedlegg 8: Gruppeintervju med elevene

Spørsmål til alle elever:

- Hva har dere lært?
- Fikk dere noen tilbakemelding fra de andre i klassen etter forestillingen?
- Hvordan er samholdet i gruppa nå etter dette prosjektet i forhold til de første ukene?
- Har dere blitt bedre kjent med noen dere ikke har snakket så mye med før?
- Hvorfor burde det vært mer drama i skolen?

Spørsmål til fokusgruppe:

- Føler dere at samholdet har forandret seg mellom dere som deltok i prosjektet? På hvilken måte?
- Hva lærer vi i drama?
- Ble forestillingen slik dere så for dere fra starten?
- Er det noe dere har blitt bedre på?
- Hva motiverte dere i timene?
- Hva var vanskelig?
- Hva var gøy?

Vedlegg 9: Spørsmål til elevenes loggføring

Uke 10:

Torsdag:

- Noter i loggbok hva som var gøy og hva som var utfordrende.
- Hvordan var det å arbeide bare jentene og guttene. Hvorfor.

UKE 11:

Mandag

- Hvordan var det å jobbe med eventyr?
- Hvordan gikk samarbeidet i gruppa?
- Var det noe som var utfordrende? Hva/ Hvorfor? Hvis ikke, hvorfor?
- Føler du at du får komme med dine forslag?

Onsdag

- Hvordan var det å lage eget eventyr?
- Hvordan var det improvisere fram eventyret?
- Hvordan samarbeidet gruppen?
- Følte du at du fikk bidra?

Torsdag:

- Hvordan var det å jobbe på denne måten?
- Hvordan gikk det å samarbeide?
- Følte du at du fikk bidra i historien?
- Har du snakket mer med noen du ikke snakker så ofte med ellers i denne økten? Hva synes du om det?

UKE 14:

Onsdag:

- Hvordan føler du det er å spille foran de andre i klassen?
- Er det noe du synes er spesielt vanskelig?
- Hvordan føles det å spille en karakter foran de andre i klassen?
- Føler du at du har fått bedre kontakt med de andre etter dere startet med drama?
- Føler du seg sett og hørt av lærer?
- Hva tenker du om å vise forestillingen foran et publikum neste uke?

Vedlegg 10: Spørsmål til elevene som måtte ut av gruppen.

- Hva tenker du om at du ikke kunne bli med lenger?
- Hvorfor tror du det ble sånn?
- Hvordan gikk det å fortelle det til de andre som var med i prosjektet?
- Hvordan gikk det å samarbeide? Hva var utfordrende? Hva var enkelt? Hvorfor?
- Hva synes du om måten vi arbeidet på?
- Ville du helst ha manus med en gang? Hvorfor?
- Er det noe jeg kunne gjort annerledes?
- Er det noe du kunne gjort annerledes?
- Hva var det du likte med drama i løpet av perioden du var med? Og hva var det du ikke likte?
- Ønsker du å delta i et drama og teater prosjekt igjen selv om du ikke kunne bli med i dette?